

жаву у світі, відстоювати себе у глобальній конкурентній боротьбі. Крім того, досвід останніх років продемонстрував, що країни, економіки яких слабо спираються на інновації, найбільш вразливі щодо руйнівних наслідків економічної і фінансової криз [4].

Для України вкрай необхідна стратегія підвищення конкурентоспроможності економіки (на період до 2035 р.) та ряд розроблених на її основі галузевих програм. Така стратегія має містити чітку ієрархію науково-технічних інноваційних пріоритетів, критичних технологій, а також конкретні механізми реалізації їх державної підтримки на національному, регіональному та галузевих рівнях [5].

На даному етапі, можна з впевненістю стверджувати, що економіка України входить до стадії стагнації. Саме тому, перехід до дієвої державної політики інноваційного розвитку України є одним із першочергових завдань державного управління.

### **Література**

1. Гринів Л. С. Національна економіка: Навч.посібник / Л.С. Гринів, М.В.Кічурчак. — Львів: «Магнолія 2006», 2008. — 464 с.
2. Про інформаційну діяльність: Закон України від 04.07.2002 р. № 40-IV // Відомості Верховної Ради України, 2002. — № 36.
3. Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні: Закон України від 08.09.2011 р. № 3715-VI // Відомості Верховної Ради України, 2012. № 19-20.
4. Геець В. М. Інноваційні перспективи України / В. М. Геець, В. П. Семиноженко — Харків: Константа, 2006, — 272 с.
5. Проблеми інноваційного розвитку економіки України в контексті глобальних змін / О.І. Дедіков // Бізнесінформ . — 2011. — № 7/2. — С. 40-42.

**Стадник П. О.,**

*студент 2 курсу факультету адвокатури,  
Національний університет «Одеська юридична академія»*

## **СУЧАСНИЙ СТАН ТІНЬОВОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ В УКРАЇНІ**

Важливою проблемою сучасного розвитку економіки України є значні обсяги її тінізації. Під тіньовою економікою слід розуміти економічні процеси (процеси виробництва, розподілу, обміну та споживання товарів і послуг), які приховуються їх учасниками від

державного та суспільного контролю, не фіксуються в повному обсязі офіційною статистикою [1].

Варто зазначити, що тіньовий бізнес на території України існував ще до появи незалежності України, в колишньому Радянському Союзі, внаслідок певних обмежень господарської діяльності населення. Проте, в відносно незначних масштабах. В сучасній Україні тіньова економіка перетворилася на таке масове явище, якого не можна не помічати і від якого не можна відмовитися в серйозному економічному дослідженні будь-якої проблеми. Без урахування тіньового сектора економіки всі статистичні дані носять перекручений характер, не відбивають реального стану справ. В остаточному підсумку тільки з урахуванням процесів і тенденцій, що відбуваються в тіньовій економіці, можна уявити і всебічно аналізувати дійсну ситуацію у країні [2].

Причинами розвитку тіньової економіки є низка чинників, зокрема: нестабільність податкового законодавства, високий податковий тиск і нерівномірність податкового навантаження на суб'єкти господарювання, існування значної кількості податкових пільг, низький рівень податкової дисципліни; надмірна регламентація економічної діяльності, зокрема, існування різних обмежень підприємницької діяльності; низький рівень заробітної плати у державному секторі економіки, корупція у державних органах та органах місцевого самоврядування, правова незахищеність суб'єктів господарювання від зловживання з боку посадових осіб державних органів та органів місцевого самоврядування; недостатньо прозора процедура приватизації державного майна тощо.

В загальній структурі економіки аналітики виділяють такі напрями розвитку тіньової економіки, які використовуються для одержання не врахованих державою прибутків та легалізації кримінальних коштів.

Неофіційна (паралельна) економіка, іншими словами, неврахована діяльність суб'єктів господарювання. Тобто це легальна економічна діяльність, яка через існуючі недоліки законодавства не підлягає оподаткуванню і недостатньо регулюється державою (бартерні операції, переробка давальницької сировини, окремі банківські та зовнішньоекономічні операції тощо);

Підпільна (кримінальна) економіка, яка, в свою чергу, поділяється на:

а) суто економічну злочинність (ухилення від оподаткування, розкрадання, шахрайства з фінансовими ресурсами, хабарництва, контрабанда, приховування валютної виручки тощо); б) кримінальну діяльність, яка не безпосередньо завдає збитків економічній системі країни, а опосередковано, через незаконне виробництво і незаконне надання послуг (незаконний обіг наркотиків, зброї, проституція, торгівля людьми тощо) та інші кримінальні дії (вимагання, розбої, шахрайства тощо).

Поширення тіньової економічної діяльності призводить до таких негативних наслідків, як: зменшення податкових надходжень до державного та місцевих бюджетів; скорочення обсягів інвестицій в економіку держави та відпливу капіталу за кордон; нераціональне розміщення трудових ресурсів; дискримінація суб'єктів підприємницької діяльності, недобросовісна конкуренція або неправомірне її обмеження; нерегламентовані зайнятість та доходи населення; криміналізація суспільства [3].

За таких умов у країні можна спостерігати розмаїття економічної злочинності. Це: незаконне відчуження всенародної власності у процесі приватизації та зловживання під час керування нею; протиправний перерозподіл виробленого кінцевого продукту на користь кримінальних прошарків за допомогою злочинних махінацій у кредитно-фінансовій і зовнішньоекономічній сферах; великомасштабні афери різних фінансових компаній стосовно вкладників; нелегальне заняття підприємницькою діяльністю, використання псевдофірм і підприємств, зареєстрованих на підставних осіб.

Дані проблеми потребують нагального вирішення на державному рівні і відобразитися при розробці економічних, законодавчих, правових методів боротьби з тіньовою економікою.

Тіньовий сектор існує у всіх країнах, але в Україні його розміри є особливо значними. Він достатньо різноманітний, важко піддається узагальненню і порівнянню. Тільки системно-комплексний підхід до вирішення проблем детінізації економіки — створення єдиної системи правових, організаційно-економічних державних заходів може стати ефективним засобом протидії тонізації суспільно-економічних відносин. Визначальна роль у цій ситуації належить державі, обов'язок якої — всіляко сприяти реалізації конкурентних переваг національного виробництва шляхом зміц-

нення податкової системи, посилення і вдосконалення законодавства, спрямованого на детінізацію економіки України.

### **Література**

1. Зуєва Л. С., Драган О.І. Подолання тіньової економіки — нагальна проблема суспільства України // Економіка. Фінанси. — К. : Право. — 2004. — № 7. — С. 26-30.
2. Шиманський Ф. В. Анатомія виникнення й розвитку тіньової економіки України // Юридичний вісник. — К. — 2004. — № 1. — С. 129-140.
3. Лубенець І.Г. Тіньова економіка в Україні: стан, проблеми, шляхи її подолання // Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ України. — К. — 2002. — № 5. — С. 51-55.

**Наумчук О. Д.,**

*студентка 2 курсу соціально-правового факультету,  
Національний університет «Одеська юридична академія»*

## **ОСОБЛИВОСТІ ТІНЬОВОЇ ЕКОНОМІКИ В УКРАЇНІ**

Тінізація економічних відносин є однією з найбільш істотних перешкод щодо забезпечення стійкого економічного розвитку, підвищення добробуту, рівня і якості життя населення та зміцнення національної безпеки держави. Від самого початку перехідного періоду Україна в числі інших країн світу зіткнулася з проблемою тіньової економіки — неконтрольованого суспільством виробництва, розподілу, обміну та споживання товарно-матеріальних цінностей та послуг, прихованих від органів державного управління та громадськості, соціально-економічних відносин між окремими громадянами і соціальними групами [1]. Крім того, у глобальному масштабі ця проблема, як негативне соціально-економічне явище, має тенденцію до загострення. Рівень тіньової економіки в Україні за 2009 р. становив 36 %, у 2010 — 40 %, а у 2012 — 46,8 %, що є найвищим рівнем в Європі). Саме тому вирішення проблеми щодо зменшення долі тіньової економіки набуває особливої актуальності.

На даному етапі розвитку, економіка потребує легалізації тіньових капіталів та механізмів їх виникнення. Адже без цього неможливо досягти стратегічної мети розбудови відкритої конкурентоспроможної економіки та забезпечити входження нашої держави до ЄС.

Гостро постає питання щодо виникнення та існування «паралельної тіньової економіки», до складу якої входять: